

ROMÂNIA
ÎNALTA CURTE DE CASAŢIE ŞI JUSTIŢIE
SECŢIA DE CONTENCIOS ADMINISTRATIV ŞI FISCAL

DECIZIA NR. 452 **Dosar nr. 357/2/2020**

Şedinţa publică de la 27 ianuarie 2022

Preşedinte:	Alina Nicoleta Ghica-Velescu	- judecător
	Adriana Florina Secreţeanu	- judecător
	Daniel Gheorghe Severin	- judecător
	Roxana Andreea Căşaru	-magistrat asistent

Pe rol se află soluţionarea recursului formulat de recurentul-reclamant Consiliul Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii împotriva sentinţei civile nr. 464/2020 din 19 iunie 2020 a Curţii de Apel Bucureşti – Secţia a IX-a contencios administrativ şi fiscal.

La apelul nominal, făcut în şedinţă publică, răspunde recurentul-reclamant Consiliul Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii, prin consilier juridic .... cu delegaţie de reprezentare ataşată la dosarul cauzei, lipsind intimatul-pârât Cristudor Dumitru.

Procedura de citare este legal îndeplinită.

Se prezintă referatul cauzei, magistratul - asistent învederând următoarele:

- recursul este declarat şi motivat în termen, fiind scutit de la plata taxei judiciare de timbru;

- intimatul-pârât a formulat întâmpinare, în cuprinsul acesteia nefiind invocate excepţii procesuale.

Înalta Curte, luând act că nu există cereri prealabile, în conformitate cu prevederile art. 392 din Codul de procedură civilă, declară dezbaterile deschise şi acordă cuvântul asupra recursului.

Recurentul-reclamant, prin consilier juridic, depune concluzii scrise, solicitând admiterea recursului astfel cum a fost formulat, casarea hotărârii pronunţate de instanţa de fond şi, urmare a rejudecării, să se constate calitatea de colaborator al intimatului-pârât.

Consideră că prima instanţă a făcut o greşită interpretare şi aplicare a dispoziţiilor art. 2 lit. b) din O.U.G. nr. 24/2008, raportat la considerentele Deciziei Curţii Constituţionale nr. 672/2012.

În opinia sa, se impunea ca rapoartele întocmite de ofiţeri să fie coroborate de instanţa de fond cu angajamentul pârâtului, dar şi cu efectele reale ale denunţurilor.

Actele şi faptele pârâtului au vizat drepturi şi libertăţi fundamentale ale persoanelor denunţate, motiv pentru care se impune admiterea recursului.

Înalta Curte, cu aplicarea dispoziţiilor art. 394 din Codul de procedură civilă, declară dezbaterile închise şi rămâne în pronunţare asupra recursului declarat în prezenta cauză.

ÎNALTA CURTE,

Asupra recursului de faţă;

Din examinarea lucrărilor din dosar, constată următoarele:

I. Circumstanţele cauzei

1.1. Obiectul cererii de chemare în judecată

Prin cererea de chemare în judecată înregistrată pe rolul Curţii de Apel Bucureşti – Secţia a IX-a contencios administrativ şi fiscal, la data de 23.01.2020, reclamantul Consiliul Naţional Pentru Studierea Arhivelor Securităţii, în contradictoriu cu pârâtul Cristudor Dumitru, a solicitat constatarea calităţii de colaborator al Securităţii în ceea ce îl priveşte pe domnul Cristudor Dumitru, născut la 17.12.1959, în com. Dobroteşti, jud. Dolj, fiul lui Alexandru şi Tomiţa.

1.2. Hotărârea instanţei de fond

Prin sentinţa civilă nr. 464 din 19 iunie 2020, Curtea de Apel Bucureşti - Secţia a IX-a contencios administrativ şi fiscal a respins acţiunea privind pe reclamantul Consiliul Naţional Pentru Studierea Arhivelor Securităţii în contradictoriu cu pârâtul Cristudor Dumitru, ca neîntemeiată.

1.3. Calea de atac exercitată în cauză

Împotriva acestei sentinţe, reclamantul Consiliul Naţional Pentru Studierea Arhivelor Securităţii a formulat recurs, întemeiat în drept pe dispoziţiile art. 488 alin. (1) pct. 8 din Codul de procedură civilă, solicitând admiterea, casarea în tot a hotărârii recurate şi, în rejudecare, admiterea acţiunii şi constatarea calităţii de colaborator al Securităţii, în ceea ce îl priveşte pe domnul Cristudor Dumitru.

În esenţă, criticile aduse hotărârii atacate au vizat interpretarea şi aplicarea greşită a prevederilor art. 2 lit. b) din OUG nr. 24/2008, cu modificările şi completările ulterioare, raportat la considerentele Deciziei Curţii Constituţionale nr. 672/2012.

A arătat faptul că din cuprinsul considerentelor Deciziei Curţii Constituţionale nr. 672/2012 şi din practica anterioară a Curţii Constituţionale, rezultă foarte clar că *relatările verbale consemnate de lucrătorii Securităţii pot servi ca temei al admiterii acţiunii în constatare, în condiţiile în care sunt coroborate cu datele sau informaţiile provenite din alte documente sau rezultate din administrarea altui mijloc de probă.* Decizia Curţii Constituţionale nr. 672/2012 nu s-a referit exclusiv la coroborarea notelor întocmite de foştii ofiţeri cu alt mijloc de probă, ci s-a referit expres şi la posibilitatea coroborării *„cu datele sau informaţiile provenite din alte documente".*

Prin urmare, atât timp cât consemnările ofiţerilor de Securitate sunt coroborate cu alte informaţii „provenite din alte documente" existente în arhive (inclusiv Angajamentul semnat de către intimat), care confirmă furnizarea unor informaţii importante către Securitate, sau atestă folosirea informaţiilor primite şi

confirmă efectele directe asupra persoanelor denunţate, ar fi trebuit să ducă la reţinerea calităţii de colaborator al Securităţii în ceea ce îl priveşte pe intimatul-pârât.

Or, instanţa de fond în mod netemeinic şi nelegal, deşi a reţinut că Angajamentul face dovada certă a relaţiei pârâtului cu Securitatea, a ignorat existenţa Angajamentului care trebuia coroborat cu notele ofiţerilor la stabilirea calităţii de colaborator în ceea ce îl priveşte pe intimatul-pârât.

Totodată, deşi a reţinut că au existat repercusiuni împotriva persoanelor vizate de informaţiile furnizate, instanţa de fond nu a coroborat acest fapt cu notele ofiţerilor care îl indicau pe pârât drept sursă a informaţiilor. Or, informaţiile furnizate de către intimatul-pârât au reprezentat factorul declanşator al reacţiei Securităţii împotriva persoanelor urmărite informativ.

Important este că, în cauză, notele redactate de ofiţerul de Securitate pe baza informaţiilor date de intimat consemnau manifestarea unor atitudini potrivnice regimului comunist, de către persoanele denunţate.

Nu în ultimul rând a criticat interpretarea primei instanţe privind existenţa informaţiilor furnizate de alţi colaboratori, care, în viziunea instanţei de fond ar determina imposibilitatea verificării veridicităţii acestora. Această interpretare este eronată din două perspective: pe de o parte confirmarea dintr-o altă sursă a informaţiilor nu face decât să certifice exactitatea informaţiilor furnizate verbal ofiţerului de către intimatul-pârât, iar pe de altă parte, faptul că informaţiile au fost furnizate Securităţii şi de o altă sursă, nu exclude colaborarea pârâtului cu Securitatea, deoarece analiza îndeplinirii condiţiilor prevăzute de OUG 24/2008, cu modificările şi completările ulterioare, se face de la caz la caz.

În acest context, a reiterat faptul că realitatea informaţiilor furnizate de către intimatul-pârât rezultă şi din aceea că persoanele denunţate au recunoscut faptele. Atât timp cât atenţionarea persoanei denunţate s-a făcut într-un cadru extins (în scoală, în atenţia clasei), este exclus ca menţiunile ofiţerului să fie doar o plăsmuire.

Mai mult, concluzia primei instanţe potrivit căreia intimatul nu ar fi putut oferi informaţii despre persoanele urmărite informativ pe considerentul că după finalizarea studiilor liceale pârâtul a efectuat stagiul militar în localitatea din judeţul Satu Mare, localitate aflată la foarte mare distanţă de domiciliul, precum şi că persoanele care colaborau cu organ securitate beneficiau de sprijin din partea acestora pentru rezolvarea unor aspecte personale cum este şi cel privind localitatea în care se va efectua stagiul militar aceasta să fie cât mai aproape de localitatea de domiciliu, este lipsită de suport, reprezentând o motivare pur speculativă.

1.4. Apărările formulate în cauză

În cauză, intimatul-pârât Cristudor Dumitru a formulat întâmpinare prin care a solicitat respingerea recursului, apreciind că instanţa de fond, în mod legal, a interpretat şi aplicat prevederile art. 2 lit. b) din OUG nr. 24/2008.

În esenţă, a susţinut că acţiunea în constatare a CNSAS s-a bazat pe bănuieli sau deducţii şi nicidecum pe probe juridice, întrucât notele nu au fost

scrise şi semnat olograf de denunţător, acestea fiind întocmite exclusiv de către ofiţerul de Securitate.

A criticat susţinerile CNSAS cu privire la faptul că instanţa de fond nu ar fi avut în vedere situaţia de fapt ce a rezultat şi din „probele" produse de acesta.

A arătat că nici Angajamentul şi niciun alt înscris nu pot face obiectul art. 2 lit. b) din OUG nr. 24/2008, ci doar notele scrise şi semnate de către denunţător.

1.5. Procedura de soluţionare a recursului

Prin rezoluţie a fost fixat termen de judecată pentru soluţionarea recursului în şedinţă publică, la data de 27 ianuarie 2021, cu citarea părţilor, fără a se mai parcurge procedura de filtrare a recursului, având în vedere Hotărârea Colegiului de Conducere nr. 106 din 20 septembrie 2018, prin care s-a luat act de hotărârea Plenului judecătorilor Secţiei de contencios administrativ şi fiscal a Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie adoptată la data de 13 septembrie 2018, în sensul că procedura de filtrare a recursurilor, reglementată prin dispoziţiile art. 493 Cod procedură civilă, este incompatibilă cu specificul domeniului contenciosului administrativ şi fiscal, precum şi Hotărârea Colegiului de Conducere nr. 109 din data de 20 septembrie 2018.

II. Soluţia instanţei de recurs

Examinând sentinţa atacată prin prisma criticilor formulate şi a apărărilor din întâmpinare, Înalta Curte constată că recursul formulat de reclamant este fondat, pentru argumentele care vor fi prezentate în continuare.

2.1. Argumentele de fapt şi de drept relevante

Starea de fapt dedusă judecăţii, aşa cum rezultă din actele dosarului, evidenţiază faptul că pârâtul Cristudor Dumitru este titularul dosarului fond reţea nr. R 469743 (cotă CNSAS), iar potrivit documentelor identificate sub această cotă a fost recrutat de IJ Olt, Securitatea Oraş Caracal, la data de 17.02.1976, în problema Tineret învăţământ, pentru încadrarea informativă a colegilor (în scopul de a cunoaşte „atitudinea prezentă a acestora şi să depistăm eventualele intenţii ce le-ar pune la cale"). Pârâtul a redactat şi semnat olograf Angajament la data de 17.02.1976, iar numele conspirativ atribuit a fost „MARI".

Reclamantul Consiliul Naţional Pentru Studierea Arhivelor Securităţii a solicitat să se constate calitatea de colaborator al Securităţii, în ceea ce îl priveşte pe domnul Cristudor Dumitru, pe baza consemnărilor ofiţerilor de Securitate (Notă extras din 19.05.1977, Notă extras din 15.11.1977 şi Notă raport din 17.07.1976) coroborate cu Angajamentul din 17.02.1976 redactat şi semnat olograf de pârât şi cu existenţa informaţiilor furnizate de alţi colaboratori, fiind îndeplinite condiţiile cerute de lege în sensul că pârâtul a furnizat informaţii prin care a denunţat activităţi sau atitudini potrivnice regimului totalitar comunist, care au vizat îngrădirea drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului.

Prima instanţă a respins acţiunea reclamantului Consiliul Naţional Pentru Studierea Arhivelor Securităţii, ca neîntemeiată. Pentru a pronunţa această soluţie a avut în vedere considerentele Deciziei nr. 672 din 26.06.2012 a Curţii Constituţionale referitoare la excepţia de neconstituţionalitate a prevederilor OUG nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar şi deconspirarea Securităţii şi

a reținut că nu este îndeplinită condiţia de furnizare de informaţii organelor de securitate, deoarece în afară de cele trei note-raport, întocmite de ofiţerii de securitate, în cuprinsul cărora se menţionează că pârâtul ar fi furnizat informaţii, nu există nicio altă probă cu conţinut relevant care să ateste aspectul furnizării acestor informaţii prin care se denunţau activităţile şi atitudinile potrivnice regimului totalitar comunist şi care au vizat îngrădirea drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului.

Instanța de control judiciar nu împărtăşeşte această opinie și constată că prima instanță, în cauză, a făcut o greșită aplicare a dispozițiilor art. 2 lit. b) din OUG nr. 24/2008, fiind incident motivul de casare prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 8 Cod procedură civilă.

Se impune a se preciza cu prioritate faptul că OUG nr. 24/2008 este actul normativ prin care s-a instituit o condamnare a regimului totalitar comunist prin deconspirarea lucrătorilor de securitate şi a colaboratorilor acesteia, apreciat ca fiind una dintre componentele majore ale perpetuării regimului comunist ca societate totalitară.

Prin conținutul mai multor decizii (Deciziile cu nr. 843/2011, nr. 530/2009 şi nr. 1522/2011), Curtea Constituțională a României a statuat că OUG nr. 24/2008 urmăreşte deconspirarea, prin consemnare publică, a persoanelor care au participat la activitatea de poliţie politică comunistă, fără să promoveze răspunderea juridică si politică a acestora și fără să creeze premisele unei forme de răspundere morală şi juridică cu caracter colectiv, pentru simpla participare la activitatea serviciilor de informații, în condițiile lipsei de vinovăție și a vreunei încălcări a drepturilor si libertăților fundamentale ale omului.

Potrivit dispozițiilor art. 2 lit. b) din OUG nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar şi deconspirarea Securităţii, aprobată cu modificări prin Legea nr. 293/2008, prin *colaborator al Securității* se înţelege „persoana care a furnizat informaţii, indiferent sub ce formă, precum note şi rapoarte scrise, relatări verbale consemnate de lucrătorii Securităţii, prin care se denunţau activităţile sau atitudinile potrivnice regimului totalitar comunist şi care au vizat îngrădirea drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului. Persoana care a furnizat informaţii cuprinse în declaraţii, procesele-verbale de interogatoriu sau de confruntare, date în timpul anchetei şi procesului, în stare de libertate, de reţinere ori de arest, pentru motive politice privind cauza pentru care a fost fie cercetată, fie judecată şi condamnată, nu este considerată colaborator al Securităţii, potrivit prezentei definiţii, iar actele şi documentele care consemnau aceste informaţii sunt considerate parte a propriului dosar. Persoanele care, la data colaborării cu Securitatea, nu împliniseră 16 ani, nu sunt avute în vedere de prezenta definiţie, în măsura în care se coroborează cu alte probe. Colaborator al Securităţii este şi persoana care a înlesnit culegerea de informaţii de la alte persoane, prin punerea voluntară la dispoziţia Securităţii a locuinţei sau a altui spaţiu pe care îl deţinea, precum şi cei care, având calitatea de rezidenţi ai Securităţii, coordonau activitatea informatorilor" (Prin Decizia nr. 672 din 26 iunie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 559 din 8 august 2012, Curtea

Constituţională a constatat că sintagmele "indiferent sub ce formă" şi "relatări verbale consemnate de lucrătorii Securităţii" sunt neconstituţionale).

Din dispoziţiile art. 2 lit. b) din OUG nr. 24/2008 rezultă că, pentru a se constata calitatea de colaborator al Securităţii, se impune a fi întrunite cumulativ următoarele trei condiţii: (1) persoana să fi furnizat informaţii; (2) prin aceste informaţii se denunţau activităţile sau atitudinile potrivnice regimului totalitar comunist; (3) informaţiile au vizat îngrădirea drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului.

În ceea ce priveşte prima condiţie impusă de textul de lege anterior citat, din interpretarea coroborată a probatoriului administrat în cauză, Înalta Curte reţine că aceasta este îndeplinită sub aspectul furnizării de informaţii, în acord cu Decizia Curţii Constituţionale nr. 672/2012.

În Decizia nr. 672/2012, Curtea Constituţională a subliniat în mod explicit că: „(...) pentru a da eficienţă dreptului la un proces echitabil, şi implicit dreptului la apărare, relatările verbale consemnate de lucrătorii Securităţii, nu pot fi administrate şi apreciate individual, ca probe unice; cu alte cuvinte, asemenea documente nu pot avea forţă probantă luate izolat şi, ca atare, nu pot servi ca temei al admiterii acţiunii în constatare, decât dacă, pe calea unei atente şi complete analize, sunt coroborate cu datele sau informaţiile provenite din alte documente sau rezultate din administrarea altui mijloc de probă".

În prezenta cauză, este de necontestat că pârâtul a fost recrutat de IJ Olt, Securitatea Oraş Caracal, la data de 17.02.1976, sub numele conspirativ „MARI" şi că a redactat şi semnat olograf Angajamentul din 17.02.1976 (fila 62 din dosarul de fond).

De asemenea, nu sunt contestate nici cele trei note întocmite de ofiţerii de Securitate (Notă extras din 19.05.1977, Notă extras din 15.11.1977 şi Notă raport din 17.07.1976) în cuprinsul cărora se menţionează că pârâtul ar fi furnizat informaţii Securităţii.

Susţinerile intimatului-pârâtului în sensul că nici Angajamentul şi niciun alt înscris nu pot face obiectul art. 2 lit. b) din OUG nr. 24/2008, ci doar notele scrise şi semnate de către denunţător nu pot fi primite, câtă vreme în considerentele Deciziei Curţii Constituţionale nr. 672/2012 s-a reţinut că relatările verbale consemnate de lucrătorii Securităţii pot servi ca temei al admiterii acţiunii în constatare dacă, pe calea unei atente şi complete analize, sunt coroborate cu datele sau informaţiile provenite din alte documente sau rezultate din administrarea altui mijloc de probă.

Aşadar, prima instanţă, în mod greşit a înlăturat de plano forţa probantă a înscrisurilor întocmite de ofiţerii de Securitate, existând o coloborare evidentă între aceste note şi Angajamentul semnat de pârât, ceea ce face ca, în speţă, situaţia de fapt pretinsă de reclamantul CNSAS să se confirme.

Referitor la a doua condiţie care trebuie îndeplinită, Înalta Curte, faţă de conţinutul celor trei note, constată că informaţii furnizate de pârât denunţau activităţi şi atitudini potrivnice regimului totalitar comunist, astfel:

- [Notă extras] din 19.05.1977: „Sesizează că elevul R.S. din anul III D audiază postul de radio <Europa Liberă> şi face comentarii pe marginea ştirilor transmise. Aspectul a fost verificat prin atenţionarea acestuia, unde a recunoscut.” (f. 16).

- [Notă extras], din 15.11.1977: „Sesizează că D.N. a făcut unele comentarii negative despre imnul de stat, nefiind de acord cu el. Verificând /.../ s-au confirmat cele sesizate, iar eleva a fost pusă în atenţia clasei de conducerea şcolii.”(f. 16);

- Notă Raport, din 17.07.1976: „Colaboratorul <MARI> la data de 17.07.1976 ne-a sesizat că elevul C.G. venit de la Bucureşti, nu are o comportare bună şi că audiază posturile de radio Europa Liberă. Despre comportarea acestuia ne-a relatat şi colaboratorul <Cristescu>, verificându-se materialele între ele.” (f. 20).

În acord cu susţinerile recurentului-reclamantului, Înalta Curte apreciază că unele comentarii negative despre imnul de stat, ca simbol al regimului totalitar comunist, reprezentau în fapt o contestare a deciziilor politice luate de conducerea comunistă, şi prin aceasta o atitudine potrivinică regimului totalitar comunist, fiind de notorietate şi faptul că ascultarea şi comentarea ştirilor transmise pe posturile de radio interzise înainte de 1989, în special a postului de radio „Europa Liberă” constituia un act de sfidare a regimului comunist.

În consecinţă, informaţiile furnizate de intimatul-pârât se circumscriau sferei de interes a organelor represive ale regimului comunist şi odată ce comentariile persoanelor denunţate ajungeau la cunoştiinţa autorităţilor fără consimţământul victimelor delaţiunilor, se producea o evidentă imixtiune a autorităţilor, prin intermediul colaboratorilor, în viaţa personală a acestora.

Înalta Curte reţine îndeplinită şi cea de-a treia condiţie impusă de legiuitor, care vizează efectele produse de informaţiile furnizate asupra persoanelor vizate de delaţiune şi, în raport de conţinutul documentelor anterior menţionate, ataşate la dosarul cauzei, constată că s-a adus atingere liberăţii de exprimare şi dreptului la viaţa privată.

Deşi, pentru a fi îndeplinită această condiţie nu este necesar ca acţiunile de represiune să fi fost efective, ci este suficient doar, ca informaţiile furnizate să fie de natură a expune persoanele vizate unor acţiuni de represiune din partea statului totalitar, totuşi în cauză de faţă, astfel de consecinţe s-au produs având în vedere că faţă de două dintre persoanele vizate s-a luat măsura atenţionării.

Având în vedere contextul politic şi social, este exclus ca intimatul-pârât, la vârsta de 17 ani, să nu fi realizat faptul că, odată ce furniza astfel de informaţii, asupra persoanelor la care făcea referire, se puteau desfăşura acţiuni de investigare din partea Securităţii, ori o accentuare a formelor de supraveghere, dacă persoanele denunţate erau deja urmărite. Or, toate aceste acţiuni vizau încălcarea dreptului la viaţă privată prevăzut de art. 17 din Pactul Internaţional privind Drepturile Civile şi Politice şi de art. 12 din Declaraţia Universală a Drepturilor Omului, încălcarea dreptului la libertatea de exprimare şi libertatea

opiniilor prevăzut de art. 28 din Constituţia României din 1965 şi art. 19 din Pactul Internaţional cu privire la Drepturile Civile şi Politice.

2.2. Temeiul legal al soluţiei instanţei de recurs

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 496 din Codul de procedură civilă, republicat, raportat la dispoziţiile art. 488 alin. (1) pct. 8 Cod procedură civilă, Înalta Curte va admite recursul promovat, va casa sentinţa atacată şi va admite acţiunea reclamantului, constatând calitatea pârâtului Cristudor Dumitru de colaborator al Securităţii.

PENTRU ACESTE MOTIVE,
ÎN NUMELE LEGII,
DECIDE:

Admite recursul formulat de reclamantul Consiliul Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii împotriva sentinţei civile nr. 464/2020 din 19 iunie 2020 a Curţii de Apel Bucureşti – Secţia a IX-a contencios administrativ şi fiscal.

Casează sentinţa atacată şi, în rejudecare:

Admite cererea şi constată calitatea de colaborator al Securităţii a pârâtului Cristudor Dumitru.

Definitivă.

Pronunţată astăzi, 27 ianuarie 2022, prin punerea soluţiei la dispoziţia părţilor prin mijlocirea grefei instanţei.

Judecător	**Judecător**	**Judecător**
A.N. Ghica-Velescu	A.F. Secreţeanu	D.G. Severin

Magistrat-asistent
R.A. Căşaru

ROMÂNIA
CURTEA DE APEL BUCUREŞTI
SECŢIA Contencios admin. şi fiscal
Prezenta copie, fiind conformă cu originalul aflat
în dosarul acestei instanţe Nr. 357/2/2020
se legalizează de noi.
GREFIER ŞEF,

S-a anulat chitanţa/foaia de vărsământ Nr. ....
.... în sumă de .... lei
GREFIER ŞEF,

Red./Tehnored. ARC
10.02.2022/2ex
Jud. fond: A.C. Oancea - C.A. Bucureşti - Secţia a IX-a cont. adm. şi fiscal